

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 6 frt — kr.
 Negyedévre 1 « 05 »

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 8 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt — kr.

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 10 frt — kr.
 Negyedévre 2 « 05 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczta u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkezik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 7 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 18.

A megélhetés politikája.

(K. Ö.) Ha igaz, hogy a legjobb politika az, mely a nemzet kulturális és gazdasági életére összpontosítja a legtöbb szellemi és anyagi erőt, akkor vagy kétségbe kellene esnünk kulturális és gazdasági életünk jövője felett, avagy a bizalmatlanság legmagasabb fokával tekintenünk a közkormányzat működését. A nemzetben szunnyadó szellemi és anyagi erőben nem kételkedhetünk, mert akkor le kellene mondanunk a jövő életéről, annál több okunk van elítélni a vezető politikát, mely sem nem nemzeti, sem nem jó, hanem kozmopolita és káros. Közoktatásunk merkantil-liberális nemzedéket nevel, közgazdasági politikánk pedig az ugymondott magasabb politika köpenyébe burkolózva, osztályérdeket táplál s eldobva magától a nemzet vitális érdekeiről való céltudatos gondoskodást, napirendre hozta a maga valóságában a megélhetés politikáját.

Minden nemzet, mely nyugodt jelent akar élvezni és biztos jövőnek elébe nézni, a megélhetés politikájának egyszerű igazságaira kell fektetni gazdaságpolitikai életét. A közjogi, politikai és nemzetiségi kérdések annyira lefoglalják érdeklődésünket, hogy ezek miatt elveszítjük érzékünket a megélhetési politika szembeötlő követelményei iránt. Sőt nekünk úgy tetszik, hogy a liberalizmus szántszándékkal keveredik bele a közjogi és nemzeti kérdések nélkül való feszegetésébe, hogy fel-

izgatván ezzel a nemzetet, elterelje figyelmét a megélhetés politikájától. Mert miből másból lehetne azokat a vallási, közjogi és nemzetiségi mesterséges módon felidézett vitákat kimagyarázni, melyeknek a törvényhozás a szabadelvűnek mondott uralom alatt harmincz esztendőn át tanuja volt anélkül, hogy a nemzetet izgató kérdéseket kielégítő módon megoldani tudta volna, ha csak abból nem, hogy a bűnben megfogant és a korrupció segélyével megtámogatott szabadelvűségnek szüksége volt a vallási, közjogi és nemzetiségi kérdések feszegetésére, hogy létét igazolhassa. Nem áll azon, a szabadelvűek részéről sokszor hangoztatott állítás, hogy minálunk, sajátos viszonyainknál fogva a közjogi, politikai és nemzetiségi harcok, ha nem is teszik lehetetlenné, de bizonyára megnehezítik a céltudatos megélhetési politikát. Mert, ha már az uralkodó rendszer rossz gazdasági politikájának feláldoztuk anyagi érdekeinket, legalább politikai viszonyaink tisztázódtak volna annyira, hogy ezekben rekompenzációt nyerünk azok feláldozása miatt.

Tanulják megérteni vezető államférfiaink a kor intő szavát, mely hangosan követeli azoknak a korhadt gazdasági intézményeknek ujakkal, a nemzeti munka védelmét célzó eszmékkel való felcserélését, melyek egyedül képesek a megélhetés politikáját azokra az alapokra fektetni, melyek megbecsülésével tudjuk csak a nemzet gazdasági épületét a jelen és még inkább a jövő viharai ellen sikeresen megvédeni. A merre tekintünk, látjuk, hogy új gazdasági irányok, új törek-

vések és eszmék kezdenek hódítani. A szabad intézmények hazájától, Amerikától és a szabadkereskedelmi Angliától kezdve az abszolutisztikus Oroszorszáig, mindenütt kezdik belátni a merkantilizmus uralma alatt a valóságba átment intézmények veszedelmes következményeit és sietnek védekezni oly jövő biztosításával, melyben a megnyugvást keltő anyagi helyzeten van a súlypont. Az egyoldalú merkantilizmus vészelyeit csak a nemzeti munka védelmét biztosító megélhetési politika háríthatja el.

Nem mondhatjuk, hogy nálunk nem foglalkoznak a megélhetés politikájának nehéz kérdésével. A miniszterek és államférfiak egyaránt hangoztatják gazdasági téren a kiegyenlítési politikának szükségességét. A gazdasági érdekek kiegyenlítése, ezeknek a nemzet anyagi helyzetének biztosítása érdekében, összhangzásba hozatala, az állami protekcionizmus méltányos megosztása a különböző gazdasági ágakkal szemben, állandó tételét képezik hivatásos és nem hivatásos gazdasági politikusainknak. Csakhogy mit ér a theoretikus jóindulat, mikor az egyoldalú gyakorlat a nemzeti munka osztályait kergeti a válságba. A mezőgazdaság érdekében elhangzott szép mondásoknak nem az a céljuk, hogy megvalósítsanak, hanem hogy csillogjanak és megtévesszenek.

A magát szabadelvűnek nevező rendszer, ugyanis mint közgazdasági irány, ugyanis mint elv, csak erőszakos uton tud érvényesülni. A gazdasági haladás irányát azonban a természetes haladás szabja meg. Erőszakkal a nemzetet ter-

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Gyermek-kaland.

Írta: Török Teofil.

Sokan foglalkoztak már a gyermekszíval, híres tudósok és nevelők egész életüket tanulmányozására fordították, csodaszépen naiv és meglepő megfigyeléseket tettek, megkapó értekezéseket írtak róla, de hát mindezekig nem találták meg a kulcsot, mely annak tündérvilágához felnyitja az ajtót.

Nem is fogják megtalálni, mert az a kulcs Isten kezében van.

Jámor hívó előtt nem kell ezt bizonyítanom, miért is csak a hitetlennek megnyugtatósára mondom el, milyen következménye lett az én felső utcai első látogatásomnak.

Hát kérem, az a kis pisze ördög engem egészen megbabonázott.

Az előtt csendes kedélyű, jámbor fiúcska voltam, teljesen kielégített ha keresztapám, a kántor az iskolában megdicsért, ha iskola után anyám szokása szerint magához ült és megcsókolt, ha szabad időmben gyerekpajtásaim között kedvemre kifutkostam magamat. Am ezentul minden megváltozott, nem volt nyugtom, nem volt étvágyam, nem voltak jó álmaim, ha vele nem játszhattam, vagy legalább is meg nem láttam. Huzott valami a felső utcába, a minék a nevét nem sejtettem, csak

annyt éreztem, hogy az egy szokatlanul meleg, édes erő.

Sári Gyurka volt a legjobb kis cimborám, egy elven, vásott, mindamelllett jószívű fiú, furfangos erővel többnyire ki tudta csinálni, hogy az én babonázó tündérekemmel együtt játszhattunk.

Tőle tudtam meg, hogy őt Gizikének hívják, hogy leánya annak a szép, szökfürtös aszonymnak a kit már kisebb koromban feltűnő különczkődéssel kitüntettem az öreg anyókéval szemben, hogy Gizike messze városban, apáczánál tanul s már a második elemet végezte.

Könnyű volt ezeket Sári Gyurkának tudni, hisz Gizikékéek tőzsomszédságban laktak.

Hanem azért én nagyra becsültem Gyurkát ezért a tudásáért. Ja! kérem a gyermekvilágban is sokszor érvényesül ám az a nagy axioma, hogy: más az ember nyílt, derült ég alatt és más komor, zárt falak között.

Tehát Gyurka cimborám közvetítésével történt, hogy én Gizikét nagyban és kicsinyben megismerhettem, sőt hogy az én gyermekszívem nyugalma naponként helyre verődött.

Nem is lett volna már épen semmi baj, mert két hét alatt szent lett a barátság s Gizike talán az első találkozás szimpatiaja következtében folyton engem becézett, többnyire rám öltögette ki akkor még kurta piros nyelvecskáját, mely valósággal úgy nézett ki, mintha rózsaszirmokból lett volna összerakva, aztán

folyton rajtam kaczkott, ha játék közben ügyetlen voltam, ha — ugy nem állt volna a dolog, hog nekem a rendes iskola éven kívül még a vákációban is áldott keresztapám a kántor tartalomdus ápolása alatt kellett maradnom.

Ennek pedig az volt az oka, hogy kántus gymnazista voltam s keresztapám elsüllyedt volna szegényében, ha a felvételi vizsgán, — akkor még átkellett azon esni minden magamféle honpolgárnak, — kudarcot vallott volna az ő keresztfiával, a kire az ő mondása szerint holtig büszke akart maradni. (Szegény nemsokáig lehetett az, alig két év múlva, meguva e földi kántorságot, elköltözött a másvilágra menyei kottát énekelni.)

Elég az hozzá, hogy nekem ott kellett szenvednem az iskola szűk falai között, a hol többet gondoltam Gizikére, mint a számtanra és a latinolvasásra, délelőtt rendszeren, délután pedig sokszor négy-öt óráig, míg keresztapám vagy a korcsmából, vagy a mezőről hazavetődött, s csak aztán ha az exeminálásnak vége lett, szentelhettem egy két órát a felső utcai látogatásnak.

Ámde ettől a bajtól is megmentett a jó Isten.

Beállt az aratás. Keresztapám kántortanító és harangozó is lévén egy személyben, minden jövedelme aratáskor folyt be. Harangozásért kapott minden ház után már — a mód válogatta — egy két vagy három kévét, mint kántortanító pedig valóságos dominiummal volt dotálva, no

mészetének és létfeltételeinek meg nem felelő gazdasági irányba bele lehet szorítani, de anyagi jövőjét vele biztosítani nem lehet. Az idegen talajba ültetett fának eleinte csak a levei sárgulnak, míg végkép elpusztul. A gazdaságilag jogosult mozgalmakat sem fojthatja el a liberalizmus, mert az anyagi elnyomatás legelőbb érezteti a szabadságát szerető nemzettel a szolgaság jármát, ennek lerázása pedig nagy viharral szokott járni.

A király születés napja.

— A nagyváradai ünnepek. —
(Saját tudósítónktól.)

Harmincz év óta öröm és lelkesedéssel üli meg a magyar nemzet aprója nagyja a legalkotmányosabb fejedelem: első Ferencz József születése napját. A hivatalos külső pompán kívül, öröm kél milliók és milliók szívében, hála fakad az ajkon s templomok boltívei alól könyörgő ima száll a mindenség urához a szeretettel, rajongással környezett koronás király drága életéért.

A magyar nemzet ősi erénye, hogy hódolattól, szeretettől, tisztelettől buzog felkent, koronás királya és az uralkodóház iránt. Ez a mindig élő, soha nem muló hódolat, szeretet, különösen olyankor nyilatkozik meg fokozottabb mérvben, kifejezőbb formában, mikor öröme van annak az ősz koronás főnek, aki oly hosszú évtizedeken át együtt osztozik a nemzettel örömmel és búbán; akinek szívét átjárja a fájdalom, ha a nemzetet a sors keze sújtja; aki a szó legnemesebb értelmében igazi atyja a magyar nemzetnek.

Ő Felsége születésének évfordulója azok közzé a napok közzé tartozik, mikor kigyul szíveinkben a szeretet lángja s a gyermeki hála meleg bensőségével fohászkodunk, hogy még soká tartsa meg az ég Ura fejedelmi erényekben tündöklő dicső királyunkat.

A tegnapi ünnepekről a következőket közöljük.

A tábori mise.

A legfőbb had ur születésnapja alkalmából az összes Nagyváradon állomásozó csapatok, a debreczeni és csabai ezredek és a fegyvergyakorlatra bevonult tartalékosok már reggeli 6 óra előtt, teljes díszben, zeneszó mellett kivonultak a Bonai-kut mögött levő nagy gyakorló-térre.

A sikság déli részén voltak felállítva, fegyvernem szerint a csapatok, arcvonallal a kápolnává átalakított tábori sátor felé. A sátorban díszes oltárt rendeztek be.

Pár perczel 7 óra előtt kürtszó jelzete P o k o r n y Hermann altábornagy és kíséretének érkezését.

Hét órakor kezdetét vette a szent mise, melyet K l e d o r f e r Lambert kapuczinus atya olvasott.

A tábori mise alatt a József ezred zenekara szép egyházi zenedarabokat adott elő, s a tüzérség ágyukkal, a gyalogos csapatok pedig fegyverrel diszlődéseket adtak.

A tábori mise után igen szép látvány volt, mikor az összes katonaság: a 37. 39. és 101. gyalogezredek, a tüzérség, a honvédség a bevonult tartalékosokkal elléptetett az altábornagy előtt. A hadosztály parancsnok igen meg volt elégedve a csapatok magatartásával, akik vig zeneszó mellett bevonultak a laktanyákba.

Mise a székesegyházban.

A hivatalos isteni tisztelet a székesegyházban volt reggel 9 órakor. Az ünnepélyes nagy misét maga a bibornok végezte Winterhalter Antal, K u c s o v s z k y Lajos, P a l o t a y László kanonok, a központi és udvari papság segédlete mellett. Mise előtt »Te Deum«-ot intonált a bibornok.

Mise alatt az egyházi zenekar a következő énekeket és zenedarabokat adta elő:

Kersch: »Ecce Sacerdos.«
Zeller: »Missa in D.«
Cherubini: »O salutaris hostia.«
Mozárt: »Ave verum corpus.«

A Te Deum alatt a katonaság többször dísztüzet adott.

A szent misén a város és megye fejei

diszmagyarban voltak jelen. Ott voltak azonkívül a főbb hivatalok és hatóságok előljárói valamint a katonaság főbb tisztjei.

Az ebéd.

Déli egy órakor a bibornok palotájában nagy díszebéd volt, a melyre városunk előke-lőségei közül mintegy 70-en voltak hivatalosak. A jelenlevők névsora a következő:

Ő eminentiája jobbján ültek:

Beöthy László főispán, Dr. Nogáll János nagy-prépost, Szunyogh Péter alispán, Latscher Viktor dandárnok, Des Echerolles Kruspér Károly, Zajnai János, Aulich Henrik ezredes, Sipos Orbán, Remiz Alfréd ezredes.

Ő Eminentiája balján ültek:

Pokorny Emmanuel altábornagy, Vinkler József v. püspök, Medvigy Mihály, Winterhalter Antal, Suvich Jenő ezredes, Andrássy János, Virányi Géza ezredes, Schöpflin Ágoston, Czifra Gerő, Kenéz Sándor, Rádl Ödön, Strohmayr Károly őrnagy, ifj. Rimler Károly, dr. Vimmer Julián, Hoffmann Henrik stb. s az udvari papok.

Ő Eminentijával szemben jobbra ültek: dr. Bulovszky József polgármester, Dr. Bozóky Alajos, B. Stipsicz József alezredes, Schiefner Ede, Szabó József, dr. Laurán Ágoston, Bunyitay Vincze, Faliczky Viktor, Dus László, Dencs János, Krüger Viktor, dr. Schweiger Ede, Belezny Antal.

Ő Eminentijával szemben balra ültek: Darvassy Endre kir. tanácsos, Wagner Vilmos alezredes, Széchenyi Jenő, Markovics Antal, Goldis József, Stipanovics Jaroslav alezredes, Palotay László, Mikolczy Ferencz, Kotsauschek Henrik őrnagy, Oszterlamm Ármán, dr. Vueskies Gyula, Papp János, Grósz Albert, Gottl Károly őrnagy, Faust Elek, Kotunovics Sándor, Herger Ágoston, Géczy Lajos, Vellyáczky Gyula, Mesterházy Imre.

A kitűnő ebéd menüje a következő volt:

Leves.
Galantin.
Boeuf á la mode.
Őz escalap.
Sorbet.
Poulard salátával.
Puding.
Fagylalt.
Sajt, Gyümölcs, Kugler-bonbonok, Fekete kávé
Vörösbör, Bakar, pezsgő, marsalai.
Benediktiner.

A hatodik fogásnál felállott a bibornok s

persze csak a folyómentén mely mint aféle kegyes adomány, ha volt vízáradás, ha nem volt mindig az Isten dicsőségére szolgált, de ha a folyó esetleg kiáradt, úgy elseperte annak a dominiumnak egész évi termését, hogy az én kedves keresztapám igazán szívből énekelhette azt a bizonyos »ad proprium notam« fabrikált éneket, mely így kezdődött:

— Sok könyhullatással és hangos zokszóval fohászkodom stb.

Tehát az aratás megmentett néhány hétre az iskolába járástól. Mennyit imádkoztam én ártatlan tiszta szívvel, hogy az a jó Isten, a ki úgy szereti a gyermekeket, hallgasson meg és ne adjon esőt jó darabig. Megis hallgatott és boldog voltam, mert hát játszhattam Gizikével naphosszat s láthattam piros kis nyelvét, melyet oly kecsesen tudott kiöltetni, hogy szinte szerettem volna a számba venni és mint valami czukordarabot leharapni.

Aztán Sári Gyurkára se volt már szükség, úgy megszoktuk egymást, hogy Gizika rendszeren ott várt a ház előtt, valamelyik oszlop mögé bujva, a honan, eltakarva köténykéjével gömbölyű piros arcját, ijesztőleg ugrott elém, ha közelébe értem.

Emlékszem, egyik forró júliusi dél után. Az a néma csend uralkodott a faluban, mely az én lelkemben mindig sejtelemserű érzéseket ébresztett, mely akkor szokott beállni, mikor a tikkasztó hőségtől a szellő is elül pihenni, mikor a falevél meg se mozdul s az égető nap-sugarak hatása alatt egyik vagy másik háztető szalmafütele sziszzen meg olykor olykor. Az

egész falu kint dolgozott a mezőn, még pajtást se láttam az alsó utcán, s így nyugodtan osontam fel a »közön« a felső utcába. Úgy féltem, hogy a rekkenő melegben az én Gizikém is ben marad a hűs szobába s én nyugtalan szívvel térhetek vissza csendes otthonunkba, hol anyám leeresztett függönyök mögött a »szombatos könyvet« olvasgatta. De nem! Gizike ott várt szokott helyén s oly kedvesen nézett ki, mint valami festett angyal, igazán csak a szárnyai hiányoztak. Abban a ruhában volt, melyben először láttam, a fémvirágu haloványpiros szoknyácskában, melyet derekán csokorra kötött kék pántlika tartott össze.

Alig hogy meglátott, elém futott s gyermeki ártatlan örömmel suttogá:

— Jó, hogy jössz Gabi, mama apával elutazott, csak a nagymama van itthon, ma be mehetünk nagykerbe játszani.

— De hát a nagymama, nem fog haragudni, ha észrevesz bennünket? kérdém jól sejtő aggodalommal.

— Oh nem, ne félj, nem ismered te az én nagymamát, ha azt gondold.

No már, hogy én mit gondoltam, azt bizonyosan nem tudom, elég az hozzá, hogy a következmény megmutatta: megverti az Isten azokat a rossz gyermekeket, a kik az öregeket nem tisztelik és nekik kezet nem csókolnak. Gizike oly szépen csalogatott, hogy nem voltam képes ellenállani s szépen lopva az udvaron keresztül beosontunk a nagy kertbe.

Igazán nagy kert volt, azóta se láttam nagyobb és szebben rendezett gyümölcsös ker-

tet. Be volt osztva négy részre, az első részen almafák vegyest körtefákkal, odább különféle fajtájú szilvafák, fellebb diófák és gesztenyefák díszlettek, megrakva bőven gyümölcsessel, végre jött a mogyorós néhány szép fenyőfával, melyek alatt padok szolgáltak kellemes pihenőhelyül.

Oh mily boldog voltam, mikor Gizikével együtt az egész kertet befutottam! mintha csak a paradicsomban lettem volna! El is mult a délután, mintha csak egy perczből állt volna s mikor kifáradva a sok kigondolható játékban, leültünk lihegve a fenyőfák alá, már a nap bucsuzóban volt. Bucsusugarai épen oda verődtek a gyümölcsösre s átlátszó sárgára megfestették a már érő buzakörtét.

— Gabi mesélj nekem valami szépet, kért Gizike édes hangon s fáradtan vállamra hajtotta szőkefürtös fejcskáját.

Tessék elhinni, soha jobb szívvel nem meséltem, — pedig eleget meséltem életemben, — mint akkor meséltem volna, de hát szemeim önkéntelenül is az érett körtékre tapadtak, mialatt talán a sok futkosástól rettenetes éhség kezdett gyötörni. Gizike észrevette sovár pillantásaimat.

— Te Gabi, te körtét szeretnél enni ugye? kérdezte naiv ártatlansággal.

— Ühüm, böktek ki a türelmetlen gyomor nem épen udvarias, de legbiztosabb választ.

— Hát mász föl a fára és szedj annyit a kalapodba, amennyi kettőnknek elég lesz.

— De nem lesz baj? kérdeztem czélozva a nagymamára.

pezsős pohárral kezében a következő remek szónoklatot mondta el:

Aki a nemzetek életének phasisait akár történelmileg, akár lélektanilag tanulmányozza, nem zárkozhatik el annak észlelése elől, hogy jogosult azon meggyőződés: miszerint a nemzeteket életükben és haladásukban gondviselészerűleg egy magasabb mozgató erő viszi előre; de bizonyos jogosultsággal látszik birni azon tapasztalati tény is, hogy a korszakok szellemi signaturáikat egyes kiváló férfiak szellemi és erkölcsi jellemétől nyerik.

A kor megérleli az eszméket, de hogy ezek gyümölcsözőkké váljanak, ahhoz férfiak szükségesek, kik önmagukat és tevékenységüket a forrongásban levő vagy a már kiforrt elvekkal azonosítván, az eszméket megtestesítik, azoknak menetét hatványozzák, vagy bölcseségükkel mérséklék.

A kor tehát teremti az embereket, de viszont a korszakok egyes nagy emberek befolyásából nyerik jelentőségüket.

Magyarország szellemi és hatalmi sorsát ma egy nemeslelkű fejedelem tartja kezében, kit a történelem e nemzetnek legnagyobb fejedelmei közé fog sorolni. A mit a nemzet negyedik század óta legmerészebb álmái közzé számított, az az ő bölcs kormányzata alatt testet nyert. — Ma létezik, önmagának ura, sorsát önmaga intézi, dolgozik, alkot, Európában ma számot tesz; és a kéz, mely a nemzetet nemes aspirációiban támogatja, az Felséges Urunknak és királyunknak áldott keze.

Ki ne vinné lelkesedéssel e kezét szívéhez? ki nem hajolna meg ennyi nagyság előtt, mely önnagyságát a nemzet nagyságában és boldogságában találja.

Emeljük tehát e poharat Uraim! annak, szeretett királyunknak egészségére, ki ma dicső születésnapját ünnepli, szálljon üdvözetünk a fejedelmi család bensejébe és egy szívvel-lélekkel mondjuk: Isten védje, tartsa, boldogítsa nagy királyunkat. Éltesse e nemzetnek anyját, szeretett királynén-

kat, hogy az összetartozandóság kölcsönösségében boldogságát találja nemzet és király.

Éljenek!

A bibornok beszéde.

A zugó éljenzéssel fogadott beszéd elhangzása után a zenekar eljátszotta a Tartsd meg Istent és az Isten áld meg a magyart, mit a közönség állva halgatott végig.

Egész ebéd alatt a rezidencia udvarán a 37. gyalogezred zenekara játszott, mely a következő darabokat adta elő nagy bravúrral és praecizitással:

Műsor:

1. »A kettős sas alatt« induló Wagnertől.
2. »Az ifjú álma« keringő Waldteufeltől.
3. Nyitány »Tell Vilmos« operából Rossinitől.
4. »Az ó-bécsi« polka franc. Zierertől.
5. »Magyar dalfűzér« egyveleg Hencsirektől.
6. »Honvágó« dal Jungmantól.
7. Nagy ábránd »Das Heimchen am Herd« cz. operából Goldmarktól.
8. Koronázási induló a »Próféta« cz. operából Mayerbeertől.

Fekete kávé után a vendégek a zöld szalonba vonultak, hol a bibornok kevéssel három óra előtt szívélyes bucsut vett vendégeitől.

A tisztikar díszebédje.

A születésnap alkalmából a tisztikar díszebédre gyűlt össze.

A honvédtisztek a Széchenyi szálló tisztiféltkezőjében rendeztek nagy bankettet, a melyen Barthá őrnagy szép hazafias beszédben éltette király ő Felségét.

A tisztikaszinó étkezőjében pedig a közös hadsereg kötelékébe tartozó tisztek nagyszabású díszebédet rendeztek. A József ezred egyik őruagya éltette szép beszédben a legfőbb hadurát. A banketten a katonazene játszott.

Ő Felsége születésnapját az egész monarchiában, sőt külföldön is sok helyen megünnepezték. Erre nézve a következő tudósítást vettük.

Budapesten:

Budapest, aug. 18. (Saját tudósítónk táv.) A király ő felsége születésnapját a Burgban is szokásos tisztelettel ünnepezték meg. A középü-

leteken nemzetiszínű lobogók lengtek. Az idegen államok konzuleunak épületén a saját zászlójok hirdette a mai nap ünnepét. — A hálaadó istentisztelet d. e. 10 órakor volt a budai Mátyás templomban, melyben diszruhás koronőrök állak sorfalat. A főszentélyhen jelen voltak jobbról diszmagyarban: Bánffy miniszterelnök, Perczel Dezső és Darányi, miniszterek, az államtitkárok, a bíróság és a főváros képviselői, valamint az egyes államok képviselői. V a s z a r y Kolos hercegprimás pontifikált az istentiszteleten fényes segédlettel. Az ünnepség fél tizenkettőkor ért véget. — Délelőtt a vérmezőn csapatszemle volt, Lobkovitz herceg hadtest parancsnok előtt. A herceg 9 óra előtt érkezett meg. A tábori istentisztelet alatt, Ur-felmutatáskor a csapatok sortűzet adtak.

Ausztriában:

Bécs, aug. 18. (Saját tudósítónk távirata.) Az osztrák főváros hagyományos ünnepségekkel ülte meg a legfőbb hadur születésnapját. Reggel 5 órakor a Schmelz-i gyakorlótéren a 2. sz. tüzelezred 84 ágyulövést tettek s a 71-ik gyalogezred vidám zeneszóval járta be a belvárost. A Schmelzen szokásos nagy díszszemle az idén elmaradt, hanem a helyett a »Votiv-templomban 9 órakor ünnepélyes szentmise volt, melyen a főbb tisztek, a 68-ik gyalog és 7-ik számú huszárezredek vettek részt. Stróher Adolf ezredes vezetése alatt. A többi bécsi ezredek is hasonlóan részt vettek a többi templomokban tartott ünnepi istentiszteleteken. A mise végével a katonai nevelő intézetek végsett növendékei letették az esküt, s beöltöztek az illető ezredek ruháiba. A Praterstrassén levő Tegethoff szobor előtt délután 30 zenekar játszott egyszerre. Este a »Wenedig in Vien«-ben nagy népünnepély volt, melyen a »Heidelberger Liederkrantz« dalegylet számos éneket adott elő. A Práter fel volt lobogóva.

Bécs, aug. 18. (Saját tudósítónk távirata.) Ő Felsége születésnapja alkalmából a Votiv-templomban B e l o p o t o c z k y tábori püspök nagy misét mondott, amelyen Rajner főherceg, Beck báró tábornagy, a vezérkar főnöke, továbbá a hadtestparancsnok, a térparancsnok, a lovassági felügyelő, számos tákornok és tiszt volt jelen. Az összes felekezetek egyházában ünnepi istentiszteleteket tartottak.

Bécs, aug. 18. (Saját tudósítónk távirata.) Ma délelőtt ő felsége születésnapja alkalmából az István templomban ünnepi istentisztelet volt, melyen Gruscha hercegecske czelebrált nagy segédlettel. Az istentiszteleten jelen voltak: Badeni miniszterelnök, Kállay közös pénzügyminiszter, valamennyi osztrák miniszter, a hatóságok fejei és válogatott szép közönség vett részt.

Póla, aug. 18. (Saját tudósítónk távirata.) Ottó főherceg és Mária főhercegnő tiszteletére tegnap este a »Pelikán« hadihajón ebéd volt, a melyen a fenségeken és kíséretükön kívül Rinaldini helytartó és Dávid tábornagy vettek részt. Szürkületkor megkezdődött a város és a kikötő kivilágítása. A város legtávolabbi részeit is kivilágították. Este fél 9 órakor a fenségek kíséretükkel partra szállottak; a parton a díszőrség és a hatóságok fejei fogadták őket és a tengerészenekar a néphymnuszt játszotta. Ottó főherceg ellépet a tisztikar előtt és bemutatatta magának a notabilitásokat, mire megkezdődött a sétakocsizás, mely alatt ariván és az utczákon hullámzó tömeg a fenségeket lelkes óvációkban részesítette. Egy órai sétakocsizás után a főherceg és neje visszatértek a »Pelikánra«.

— Oh dehog, hiszen mondtam, hogy a papa meg a mamuska nincsenek itthon.

No nem kellett több, már a másik perczben fen voltam a fa tetején és sülyesztettem a legérettebb körtéket a hová csak tudtam, az ingem elejébe, zsebeimbe. Jól megrakodva éhségemet is félig csillapítva, már visszaakartam térni Gizikehez, mikor kinyílt a kertajtó s ott állt fakósárga arccal, bóbítás főkötővel, egy nagy suhángal kezében, mint valami boszuló cherub, — az az uram bocsá! — mint valami dühös sárkány a nagymama,

— Tolvaj, gyilkos, haramia, rácsogta ijesztő, rémes hangon, szállj le arról a fáról, mert tüstént eltöröm, a lábaidat. Huh! csavargó, éhenkórász, naplopó, hát azt hiszed neked terem ez a fa, vagy talán jussat formálsz hozzá, hogy ugy meglapulsz, mintha hozzá nőttél volna, folytatta erősebb hangon, látva, hogy én megmeredtem egyik ágba kapaszkodva megsemozdulok. (Vagy talán azért kiabált, mert nem tudva kiztosan ki van a fán, jobban félt mint én?)

— Hej! Pista! Jancsi! kiabált befelé az udvarba, jöjjetek hamar a vasvilákkal, tolvaj van a kertben.

De már ennek a fele sem volt tréfa, — különben is a nagy ijedségtől nem tudtam addig mozdulni, — a vasvilla említésénél egyszerűen lepotytyantam a fáról. És ugy amint voltam kitömve körtével, odarohantam a még hadonázó, rémséges nagyanyák élő csontvázához, kétségbeesésemben kivertem a husángot kezéből s olyan csókot nyomtam mindkét kiászott kezefejére, hogy szinte zörögtek csontjai.

— Én vagyok, édes drága nagyasszony, rimánkodtam, én vagyok a Gabi, hát nem ismer?

Ekkor aztán egy édesen csengő s igazán szívből jövő kacagás hangzott a fenyves felől s a másik perczben már a nyakamon csüngött az én mentő angyalom, az én kis tündérem a Gizike, s talán hogy megjutalmazzon a kiállt ijedelemért, no meg a nagymama sovány kezeire nyomot csókért, épen az arcom kellő közepére olyat czuppantott, hogy soha sem tudom elfelejteni.

És ettől a csóktól jobban megijedtem, mint a vasvillától. Vérem a fejembe szállt, egyet fordult a világ velem, s kicsi hijja, hogy a nagymamát keresztül nem ugrottam, mert biz' Isten olyat ugrottam, hogy nincs az a macska, a melyik utánam produkáljon. A másik pillanatban már az utcán voltam s eszeveszetten futottam haza. Anyám már künült az udvaron a szederfa alatt s még mindig a szombatos könyvet olvasgatta. Egyenesen az ölébe estem.

— Nesze édes, mondtam lihegve s szedtem elő a körtéket, ezt mind neked küldi az öreg erdészné.

És jó anyám rám nézett édesen, mosolyogva, rám nézett azokkal a lélekbe látó szelid szemekkel, s mintha édes anyai szíve megsugta volna neki, mi történt velem, gyengéden letörölszadt homlokomat, megcsókolt, aztán mitse szólva, kiválasztotta a legérettebb körtét s míg ő azt kóstolgatta, én szép csendesent ott az ölében elaludtam.

Karlsbad, aug. 18. (Saját tud. távirnta). Sándor szerb király szerb tábornoki egyenruhában, a Szt.-István rend nagykeresztjével díszítve, részt vett a katolikus templomban a mise után tartott Te Deumon.

Külföldön:

Wilhelmshöhe, aug. 18. (Saját tud. táv.) Bülow államtitkár Ferencz József tiszteletére adott díszbédre a császár által meghívott, ugyancsak a berlini osztrák-magyar nagykövetség is.

Pável püspök jubileuma.

Pável Mihály nagyváradai gör. kath. püspök közelebb üli meg püspökké szentelésének 25 éves jubileumát.

Püspökségének negyedszázados működése alatt különösen jótékonyága és a közművelődés céljaira hozott áldozatkészsége szerzett tisztelőket a jubiláns főpápnak.

Nagy összegekre rugó adományaiából, tekintélyes részt juttatott a közpüspökségi társulatnak, a Ferencz József internatusnak s Nagyvárad város vízvezetékére.

Jubileumára egyházmegyéjében nagy előkészületeket tesznek.

Dr. Laurán Ágoston apátkananok püspöki helynök a következő körlevelet bocsátotta ki a jubileumra vonatkozólag az egyházmegye papságához:

Krisztusban szeretett Testvérek!

Minden oly kulturális intézménye az egyházmegyének, mely akár létrejöttelét, akár pedig jelenlegi fejlettségi fokát Nagyméltóságú és Főtisztelendő Pável Mihály megyés Püspökünk ő Exellentiaja bőkezűségének köszönheti, mindmennyi hatalmas műemlék gyanánt fog majd az utókornak tanuskodni, nemcsak az ő kifogyhatatlan áldozatkészségéről, hanem egyszerűen azon apostoli buzgalomról és nemes érzelméről is, amelyek a mi szeretve tisztelt Főpásztorunk közmondásos bőkezűségének kiapadhatatlan forrásai.

Nem itt a helye annak, hogy dicsőszókkal magasztaltassék azon Egyháznagy jótékonyága, aki mintha csak azért élne, hogy vasszorgalma és önmegtartóztatása eredményeiből, egyházmegyéje felvirágzására nap-napután mentül többet juttathasson, mert aki ösmeri szerénységét, azt is tudja, hogy éppen a tapsok és ünnepeztetések azok; amik leginkább feszélyezik.

De ezen, az egyházfejedelemnek oly odaillő részét képző erények, nem csak hogy nem némithatják el az egyházmegyének legnagyobb jótétevője iránt mélyen érzett háláját, sőt inkább arra kötelezik az egyházmegyét, hogy eme háláját minden kínálkozó alkalommal, nyíltan fejezze ki.

Ilyen alkalomul fog szolgálni minékünk a jövő 1898. év január 26-ika is mint ő Exellentiaja püspökké történt felszentelésének 25-ik évfordulója, melynek előzményei: képezi a Ferencz-József ő császári és apostoli Királyi Felségének 1872. évi szeptember hó 11-én kelt azon legfelsőbb elhatározása, melyel ő Exellentiaját legkegyelmesebben püspökké kinevezni méltóztatott, és b) a szent emlékü IX. Pius Pápnak 1872. évi december hó 23-án kelt azon apostoli Bullája, melylyel ő Exellentiaját püspökké praeconisálni kegyeskedett.

Ugyanezárt, addig is, míg az, jövő 1898. évi január hó 26-án, mint ő Exellentiaja püspökké történt felszentelése 25-ik évfordulóján, még nagyobb ünnepélyességgel lesz teljesíthető: úgy a f. é. szeptember 11-én, mint ő Exellentiaja püspökké történt kineveztetése 25-ik évfordulóján valamint f. é. december hó 23-án, ő Exellentiaja püspökké történt praeconisálása 25-ik évfordulóján, az egyházmegye valamennyi parochialis templomaiban a főkegyházakban pedig mindannyiszor a rákövetkező napon „Te Deum”-mal egybekötött hálaadó szent mise áldozat lesz az egék Urának be-

mtatatandó, melyre az előző vasárnapokon a hívek is meghívandók, hogy Testvériségekkel egyetemben, szeretve tisztelt Mihály püspökünk hosszú életéért, jóvoltáért és boldogságáért, — mint aki alig 18 év alatt amióta a nagyváradai gör. kat. egyházmegye élén áll, egymaga többet járult az egyházmegyei alapítványok gyarapításához, mint 100. éven felüli idő alatt összes megdicsőült püspök-elődei együttesen, — a jószágos Istenhez ők is buzgó imát rebejének.

Nagyváradon, 1897. évi augusztus hó 17-én.

Dr. Laurán Ágoston,
ált. püspöki helynök.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Augusztus 22. A nagyszalontai dalárda zászlófelavatási ünnepélye.

Szeptember 1. Ankét Kolozsvárott Bihar-megye állattenyésztési ügyében.

Szeptember 2. Városi közigazgatási bizottsága ülés d. u. 3 órákor.

Szeptember 5. A megyei központi választmány ülése.

Szeptember 6. Biharvármegye közig. bizottságának ülése d. e. 10 órákor.

Szeptember 7. Városi közgyűlés d. u. 3 órákor.

Szeptember 24. Katonai lóvásár Nagyszalontán.

Szeptember 25-29. Lóversenyek Nagyváradon

Szeptember 27. Katonai lóvásár Nagyváradon

Régészeti és történelmi muzeum (Shlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Uj regényünk.** Uj rendkívül érdekes regény kezdését kezdjük meg a mai nap:

„VIZ ALATT.”

czimmel, melyet az újabb olasz irodalom egyik legnagyobb tehetsége Gerolano Rovetta írt, kinek »Beccstelenek« czimű darabja oly fenormalis sikert ért el a magyar színpadokon is. Rovetta mesteri kézzel rajzolja alakjait, melyeket mind a mai társadalomból szemelget ki magának s megdöbbenő tollal vázolja azokat az összeütközéseket, melyeket a különféle jellemek és érdekek találkozása folytán előállanak. Különösen ezen a téren exczellát a nagy olasz regény író, kinek ezen regényét is bizonyárad állandó érdeklődéssel fogja olvasni lapunk valamennyi olvasója, mert a regény szó szoros értelemben érdekesítő az utolsó betűig.

* **Katonai kinevezések.** Ő felsége születésnapja alkalmától a katonai »Rendeleti Közlöny» tegnapi száma telve van katonai kinevezésekkel. Benünket a következő kinevezések érdekelnek közelebbről: A Nagyváradról csak a minapában áthelyezett C en a r e l a i n D e G r a n c Emil tábor ok fia Hugó, ki most végezte a bécsi therizianumot a 12. dragonyos ezredhez neveztetett ki, Tury György 42. honvéddalozredbeli tartalékos hadnagy aktíváltatott, Zicher Antal a 37. gyalogezredbeli tartalékos hadnagy a brassói 24. honvéddalozredhez helyeztetett át, Julier Ferencz nagyváradai végzett Ludovikai-akadémiai növendék a debreczeni 3. honvéddalozredhez, Sipos Arpád és Putnik Béla pedig a nagyváradai 4. honvéddalozredhez hadapród tiszthelyettesekké neveztettek ki. — Az új kadétek tegnap este a gyorsvonattal érkeztek Nagyváradra.

* **Szent-István napi munkaszünet.** A nemzeti tévedések folytán a közönség értesítettik, hogy a holnapi munkaszünet éppen úgy lesz, mint bármelyik vasárnapon. A munkaszünetet áthágók szigorú büntetés alá esnek.

* **A kishóhi márvány megvizsgálása.** A budapesti m. kir. József műegyetem műszaki mechanikai laboratóriumában nemrégiben vizsgálta meg Dr. Schaffarik Ferencz m. kir. osztálygeológus a kishóhi (Biharmegye) márványt. A Kishóh község határában fekvő uradalmi bányából, mely a község tulajdonát képezi s jelenleg S mi e l D á v i d kolozsvári vállalkozónak van kiadva, kibányászott durvaszemű fehér márványt szigorúan tudományos kísérleteknek vetették alá, hogy annak szilárdsági fokát meghatározzák. — A kísérlet eredményéről szerkesztett hivatalos jelentés tegnap érkezett le Biharvármegyéhez. Ezek szerint a kishóhi márvány egy köbcentiméter nagyságu darabja természetes állapotban 1475 kilogrammot, nedves állapotban 1069 kilót, kiszáritott állapotban pedig 1351 kilót bír el, fogyasztás alatt szenvedett súlyvesztése-0s így monumentális építkezésekre rendkívül alkalmas. A bányá 6 kilométerre fekszik a vasuti állomástól, hová járható viczinális ut vezet. Egy köbméter márványnak Budapestig való szállítása 23 krajczárba, maga a nyerskö köbméterenként 75 krba kerül így tehát egy köbméter márvány még egy forintba sem jön. Ez a rendkívüli olcsóság és a kitűnő minőség, bizonyára hamar kedvelté fogja tenni a biharmegyei márványt, még a nagyváradai építések előtt is.

* **Távirtdai változások.** A nagyváradai posta és távirtdalozgatóság legújabb rendelete szerint az alanti községeknek távirtdai utolsó postája megváltozott, az ujonnan megállapított utolsó posták zárjelbe vannak téve minden egyes község után. Mező-Sass (B.-Ujfalu), Micske (V.-Ábrány), M.-Lázur (Drág-Cséke), Mindenszent (Gyires-Tarján), M.-Pályi (M.-Pályi), Nadánytelek (M.-Telegd) Nagy-Bajom (H.-Pályi), N.-Báród (Rév) N.-Becsényő (Gyires) N.-Bozsód (Zsáka) Nagy-Gyanta (Sarkad) N.-Kér (Télen Nagyvárad, nyáron azonkívül a Püspökfürdő is) N.-Kereki (M.-Keresztes) N.-Kerpesd (Dobrest) N.-Marja (P.-Tamási) N.-Patak (Rév) N.-Szántó (M.-Keresztes) N.-Tóthfalu (M.-Telegd) Nagyrét-puszta (N.-Rábé) Nyárfás puszta (Sarkad) Ó-Palota (Ósi) Okány (Kót) Oros-puszta (Zsáka) Pallády erdői telep (Brátka) P.-Sz.-Márton (télen Nagyvárad, nyáron a Püspökfürdő is) Peres puszta (Zsáka) Pocsaj (M.-Pályi) Poklostelek (H.-Ábrány) Remez (Brátka) Rét-Szent-Miklós (N.-Rábé) Robogány (Belényes) Rontó télen Nagyvárad nyáron Püspökfürdő is) Száhlender erdő (Rév) Siter (Bihar) Siter völgy (M.-Telegd) Szalárd (Bihar) Székelytelek (Tenke) Szent-András (Ósi) Váncsod (B.-Ujfalu) Vizes-Gyán (Gyires-Tarján) Vadász-puszta (télen Nagyvárad, nyáron a Püspökfürdő is.)

* **A kultuszminiszter köszönete.** Az Elektra ünnepségek rendező bizottsága nevében Halász Lajos titkár szép levélben meghívta volt az előadásra Wlassits Gyula vallás közoktatásügyi miniszter is. A miniszter elfoglaltsága miatt nem jelenhetett meg az ünnepélyen de általánosan ismert előzékenysége folyamánaképp a következő, augusztus 13-ikán kelt levélben mentette ki magát:

Tisztelt bizottság!

Becses meghívásukért fogadják őszinte köszönetem. Legnagyobb sajnálatomra azonban elfoglaltságom miatt nem vehetek részt az előadásban.

Tisztelettel

Wlassits.

* **A magyar Beyreuth.** Ily czimű tegnapi cikkünkben tévedés folytán kimaradt a szerző neve: H e l t a y Jenő budapesti újságíró, ki ebben a szellemes beszámolóban adott hirt a »M. H. olvasóinak a nagyváradai Elektra előadásról szerzett impresszióiról.

* **Wekerle rendelete.** A közigazgatási bíróságról szóló törvény életbe lépte óta gyakran előfordult az utóbbi időben, hogy az alsóbb

Kidolgozta szerepének minden sorát, de nem is maradt hatás nélkül a drámai motívumoknál egy szava sem. Szeretete igazi, megkapó, rokonszenves volt, — haragja, megvesése pedig, mikor Fromonttal áll szemben, hogy azt számolóra vegye — fenséges és rettenetes.

A lelkében dúló indulatokat arczjátéka, mimikája minden pósolás nélkül — hiven tükrözte vissza. — Ezt a szerepet úgy megjátszani, mint azt Tompa az este játszotta — igazi, nem a szó elcsépelet értelmében vett művészi erő, igazi talentum kell.

Es ez Tompában tagadhatatlanul meg van — eddig is adta tanujelét, de még annyira mint az este soha sem. — Pedig a »Gyimesi vadvirág«-ban is felülemelkedik a szokott niveau.

Az esteli alakítása kiváló, — mesteri volt, és mi fő eredeti a — Irgapróbb részletéig. Csak ez az egy szerepe is elég volna arra, hogy az ország legelső színpadján játszassék.

Az esteli sikere talán legnagyobb összes eddigi sikerei között. — Sűrűn megtapsolták, még nyílt színen is.

P a u l a y n é (Szidonia) jól játszott jól, de bizony többet lehetett volna abból a szerepből alkotni. — Ez talán azért nem sikerült neki, mert nem tudott kellő komoly lenni, különösen a harmadik felvonásbeli éneklési jelenettől kezdve.

Egy pár tapsoló, juxból eresztett meg az éneklése után egy néhány ütem tapsot s akkor komolyan vette a dolgot s megújraza a Rézi kuplét.

Ez egy kissé ártott a színmű hatásának — ha csak egy pár percze is.

Chébe szerepében H e g y e s s y jeleskedett.

P. Szép Olga (Desire) a reménytelenül szerető, szenvedő leánykát, igaz érzéssel személyesítette.

S z e n d r e i (Risler Ferencz) szabatosan játszott és ahol kellett érzéssel szavalt, az ő játéka is igen jó volt.

B á c s Delobell színész szerepében járult hozzá az összehatáshoz.

B a l l a ifj. Fromontja szintelen volt.

K . . s Rezső.

P. Szép Olga jutalomjátéka. Nagyban folynak az előkészületek Pintér Imréné szombati jutalomjátékára. A főpróbát a napokban fogják megtartani. Az előjelekből ítélve fennmenális sikert fog elérni a társulat kedvelt tagja kinek a »Trilby« egyik legszebb alakításai közé tartozik. Ebben a szerepében mondják őt legjobbnak s éppen ezért választotta jutalomjátékaul.

Jutalomjátékok. Javában folynak a szintársulatnál a jutalomjátékok. Már a szintársulat két tagja megtartotta a jutalomjátékát, az ezután tartandók közül a következők vannak megállapítva: P. Szép Olga »Trilbi«, Á m o n Margit »Három Kázmér«, P i n t é r Imre »Keresd a szívet« és Keszler Ede »Othello«. Ez utóbbi választása folytán legalább egy Schakespearei előadásban is gyönyörködhetünk. Nagy érdeklődéssel néz a közönség Á m o n Margit jutalomjátéka elé, ki eddigi működése alatt is győri sikereket aratott.

SPORT.

Őszi lóverseny Nagyváradon. A »Bihar-megyei Gazdasági egyesület«, serényen készül az őszi lóversenyekre. Előre láthatólag olyan sikerű lesz, amilyen még egy évben sem volt. A lóversenyek napjaul szeptember 25 és 26-át tűzték ki. A tavalyi futtatók nagyrészen kívül még számosan fognak résztvenni a versenyen.

REGENY-CSARNOK.

VIZ ALATT.

Elbeszélés.

Írta: ROVETTA G. Ford. S. J.

1.

ELSŐ FEJEZET.

Nemde jó leszel? Megígéred-e nekem, hogy nem fogsz féltékenyvé tenni?

— Igérem neked.

— Esküdjél meg rá!

És a mint természetes is, ugyanezen időpontban a szobából egy esők viszhangja hallatszott.

Ha Elza grófnő Eriprandó Ariberti grófot »gyermekem«-nek nevezte, ez alatt azt kell érteni, hogy nagyon gyöngéd akart hozzá lenni, a mely eset nem mindig forgott fenn, ámbár ő azt hitte hogy az ifju iránt nagyon is odaadó.

A mi Elza grófnőt illeti, ő mindig nagyon el volt foglalva; neki mindig számtalan apró-cseprő dolga volt, míg Eriprandó grófot csak két dolog foglalkoztatta: Elza grófnőt szeretni, és türelmesen várni a választ kérvényére, melyet ő az észak-olaszországi vonatok igazgatóságához, egy hivatal elnyerése végett nyújtotta be.

Mindazonáltal Elza grófnő nagy tevékenysége különösen arra irányult, hogy megtalálja a legjobb módját, miképen élhetne meg szerény jövedelméből állásának megfelelően. És el kell ismerni, hogy ez neki pompásan sikerült.

Azon bizonyos jó izléssel, mely neki sajátja volt, kitűnően tudta át meg átalakítani öltözékeit. Igen jól értett hozzá, hogyan kell két régi öltözékből egy újat előállítani, és minél kevésbé tartotta meg valamelyik ruhájának szövege eredeti színét, annál kurtább lett a karja, annál mélyebben lett kivágyva. Egy szobalányt tartott, Beppát, a ki egyszermind szakácsnéja is volt; a kocsisa szolgált felt az asztalnál, jelentette be a látogatókat, pörkölte, vizet hordott, tisztította a szobákat és hasogatta a fát a fogadó terem hályhájába, melyet csak vasárnap fűtött be, mert akkor fogadta vendégeit a grófnő. És mert a grófnő a hétköznapiokon csak keveset evett, és a mellett egész éven át fényes háztartást vitt, tehát dacára csekély, mintegy évi hét-nyolc ezer lira évjáradékának, tekintélyes külszint tudott magának adni. Sőt ha Lord Palmerston — ez volt a lovának neve — nem szenvedett éppen csuszban, akkor még látogatásait is a saját kocsiján tudta megtenni, mely elég régi, kopott színű bárka volt ugyan, de azért hatalmas nemesi czimer volt ajtajára festve.

Eriprandó gróf még kevesebb évjáradékkal bírt ugyan, de mintegy kárpótlásul gazdagabb volt a szerelemben, talán azért is, mert a grófnő nem engedte meg neki, hogy ennek tárházat egyszerre kiüríthesse. Mindkettőjüknek hamisítatlan nemes vér folyt ereikben; de a gróf vére sokkal főrbő, lángolóbb és erősebb volt, mint a grófnőé. E különbséget egyébiránt könnyen megérhetjük, ha figyelembe vesszük hogy a gróf alig volt huszonnégy éves, míg a grófnő harminczháromig számlál — és ott megállott, nem akarván tovább számlálni.

Mindketten felálltak a kerevetről, a gróf mégis hamarabb, mint a grófnő, a ki oly erősen fogódzott az ifju karjába, hogy ennek meglehetősen erőfeszítésbe került őt felsegíteni, és ámbár a kerevetől az ajtóig alig volt másfél lépés, egész súlyával ránehezedett az ifjura menésközben; ez pedig oly szerelmesen nézett rá, mintha azt akarná mondani: »Mit szólnál hozzá, édesem, ha egy kissé leülünk?« — Nem most el kell menned.

— Gsak öt perczig — —

— Nem, nem, későn van és reggel korán kell fekelnem.

S hogy a gróf előtt érthetővé tegye, miszerint ez alkalommal semmi reménye sem lehet, Elza grófnő kedves mosolya eltűnt, komoly lett, kivonta karját az övéből, és mindkét kezével a haját kezdte rendbe szedni, mely összehorzolódott.

— Te rossz!

— Hanem tudod-e, kedves gyermekem, hogy az összes férfiak között, a kiket ismerem, nem találtam nagyobb önzőt, mint te?

Ezen szavakra Eriprandó gróf duzzogva rángatta ajkait, de a grófnő anélkül, hogy ügyelne rá, boszusan folytatta tovább:

— Hiszen ha te rajtad állana, neke sem volna szabad sem aludni, sem kimenni, nem valami mást csinálni, csak — az érzélgőst játszani.

— De mikor én csak öt perczet kértem tőled.

— Már tíz óra óta kérsz folyvást csak öt perczet, és ime itt az éjfé! — Különben is már csengettem a Beppának, ő vár téged a gyertyával, és én nem szeretem a hallgatódzókat az előszobában. (Folyt. köv.)

TAVIRATOK

A pápa nem beteg.

Budapest, augusztus. 18. (Saj tud. táv.) Triesztből érkezett táviratok megczáfolják a pápa betegségéről szóló híreket. A trieszti »Piccoló« című ujság hozta etőször a hirt a pápa többszöri ájulásáról. A hirt illetékes helyről czáfolják meg.

Kath. Congresszus.

Budapest, aug. 18. (Saját tud. távirata.) A katolikusok freigburgi kongresszusának nagygyűlése ma elhatározta, hogy a legközelebbi kongresszust 1900-ban Münchenben tartják meg.

A béke pontok.

Budapest, aug. 18. (Saját tud. távirata.) A »Times« jelenti Athénből: Ugy látszik, hogy a hadikárpótlás első részletének megfizetésére még nem kész a terv. A bankok nincsenek olyan helyzetben, hogy sok pénzt bocsáthatnának rendelkezésre.

Apponyi választóihoz.

Budapest, aug. 18. (Saj. tud. távirata.) Apponyi nyílt beszámoló levelet intézett választóihoz melyben kiméletlenül szól a mai kor névtelen hőseiről B á n f f y és Erdélyről kik a sajtószabadságot megtámadták. A levélben Apponyi nem ismeri el a többség létjogosultságát s a választásokat valóságos államcsinynek minősíti.

Bonyodalom Ausztriában.

Bécs, aug. 18. (Saját tud. táv.) Az osztrák miniszter elnök által kiadott nyelvrendelet sok bonyodalmat okoz Ausztriában. Mint Prágából írják, az összes csehországi pártok 6—6 kiküldöttje konferálni fog, hogy a csehek minő magatartást kövessenek a nyelv-rendelet ügyében.

A francia orosz bartáság.

Budapest, augusztus 18. (Saját tud. távir.) Párisból írják a »Gaulois« egyikmunkatársa meginterviewolt egy diplomatát, akinek szavai szerint a francia diplomácia vezérelve az volna, hogy a francia-orosz entente fentartja és biztosítja a többi nemzetek rokonszenvét, de nem ad fel semmi jogot akár Angolországgal, akár németországgal való entente érdekében.

Tüntetés Faure Felix ellen.

Budapest, augusztus 18. (Saj. tud. táv.) Párisból írják. Faure elnök ma reggel 8 óra 30 perczkor Honotaux külügyminiszter, Gervais tengernagy és Frédesichs báró orosz nagykövetségéi attasé kíséretében Danguerguebe utazott. Az elnököt elutazásakor nagy tömeg e kiáltásokkal üdvözölte: Éljen a köztársaság! Éljen Oroszország! Éljen Franciaország! Tíz percczel az elnök elutazása után a Bonlererd Magenta egyik kioskjából a pályaudvar közelében, gyenge dörrenés hallatszott, a melyet bombarobbanásnak tulajdonítottak. Senki sem sérült meg és egyéb kár sem történt. Ujabb tudósítások szerint azonban a robbanás folytán két ember súlyosan megsebesült.

Uj geographiai felfedezés.

Budapest, aug. 18. (Saját tud. távirata.) Pétervárról írják Nossilev tudományos utazó Tjumenbe érkezett. Nossilev közvetlen vízi utat fedezett fel Szibéria és Europa között, a mely az eddigi utat jelentékenyen megrövidíti, s a

mely jégmentes. Nossilev kotatásokat eszközölt azon felül az eddig ismeretlen Jalmel fél szigetén

Amerika s a kubai felkelés.

Budapest, aug. 18. (Saját tud. távirata.) Londonból írják A »Daily Chronicle« Washingtonból azt a hirt kapta, hogy a tengerészeti hivatal parancsot adott arra, hogy október 1-én New-Yorkban hat torpedó naszádból álló raj álljon szolgálatba, a melynek a mexikói öbölbe kell indulnia, a hol a jövő tavaszig marad. A tengerészeti hivatal ezen intézkedés okául a manővereket mondja, de azért azt hiszik, hogy az a kubai kérdéssel áll összefüggésben.

Vasuti szerencsétlenség.

Budapest, aug. 18. (Saját tud. távirata.) Bózenből írják. A tegnapi vasuti balesetet Blumenau mellett a sínekre zuhant sziklatömb okozta. A vonat mozdonya és 3 kocsis kisiklott. Két kocsi, köztük a postakocsi darabokra tört. A fűtő és egy gépész súlyosan, egy postatiszt és egy kalauz könnyebben sérültek meg. Több utas könnyebb zuzódást szenvedett. Mikor a vonat, az országuton keresztülment, egy aszszony aki menekülni akart, lábát törte.

A „Zenta“ hadihajó vizrebocsátása.

Budapest, aug. 18. (Saj. tud. táv.) Pó-lából jelentik: A »Zenta« hadihajó vizre bocsátása a legnagyobb fényvel ment végbe. A vizre bocsátás alkalmával M á r i a Jozefa főhercegnő tartott beszédet, melyben megemlékezett a zentai hősookról.

A vasuti zóna Svédországban.

Budapest, aug. 18. (Saját tud. távirata.) A »Post Tidvinger« jelenti, hogy a vasut igazgatóság az ősszel tárgyalást kezd a magánvasutakkal abból a célból, hogy Svédországban behozzák a zónatarifát.

KÖZGAZDASÁG.

Tizenkét forintos buza árák.

Tizenöt évvel ezelőtt, 1881-ben jegyezett al bupapesti börze olyan magas buza árákat, a minőket jegyez most. Ez időtől kezdve azután folytonosan csökkentek az árák. míg végre 1895-ben érték el a minimumot, a midőn az árák 6 frt 86 kr-ra csökkentek le. Nem csoda, ha e hosszú tizenöt év alatt a gazdaosztály eljutott a kétségbeesésig sőt nagyon sokan a tönk széléig, mert mezőgazdasági jó terményüket a buzát, semmivel sem lehet pótolni, itt ott megterem a cukorrépa a cikória, a len stb. melyek kárpótolják némileg a gazdát, a buza alacsony ára esetén is, de országsszerte a buza alacsony árát semmivel sem lehet pótolni. Most azután fellélegzene a gazdaközönség ha volna mit eladnia; sajnos a magas buza-árakból valami igen nagy haszna a gazdának ez idén sincs mert köztudomásu, hogy országsszerte nagyon kevés helyen kielégítő a termés. legtöbbször helyen azonban a közepesnek alig fele. Gyenge termésünk mellett azonban mégis valóságos szerencse, a buza árák ily nem is remélt mérvbeni emelkedése a mennyiben a csaknem kétszeres árák mellett bevételeink semmi esetre sem fognak apadni.

Aligha vonja valaki kétségbe, hogy a buzaárak ily rohamos emelkedésnek egyedüli oka a világ buzakészleteinek megapadása s a csaknem világszerte mutakozó igen silány termés. Már a mult évben Indiának igen silány, Amerikának sem a legjobb termése volt s így már akkor előrelátható volt az árák emelkedése. Ez évben tudvalevőleg Európa szerte silány a termés, a többi világrészekben sem kielégítő az eredmény s ezen körülményből kifolyólag emel-

kednek az árák, a mely emelkedés ha nem is lesz állandó, a minthogy a végtelenig nem is emelkedhetnek az árák, de biztositanak legalább a rohamos visszaesés ellen buza készletek oly módon meg fognak jövé aratásig apadni, hogy felhalmozódás egy könnyen jó termés esetén sem fog ismét beállani s így csaknem bizonyosra vehető, hogy oly alacsony árákat, a minőket mostanában láttunk, vagy egyáltalán nem érünk meg többé, vagy csak a messze jövőben.

A jelenlegi magas árák arra biztatják a gazdát, hogy beleakasztva ekéjét földjébe, szántson fel minél többet s vessen el annyi buzát, a mennyit csak lehet. Ez volna azonban a leg helytejeőbb eljárás, mert ezáltal kiközökenténé egyrészt gazdaságát egyensúlyából. másrészt pedig ha világszerte sokan cselekednének így, a beálló tulprpdukció következtében az árák ismét rohamosabban esnének. Vessünk be buzával csak akkora területet az idén is, mint a mekkorát bevetettünk eddig, de a terület azután készítsük elő úgy, hogy kedvező esetben a lehető legnagyobb termést nyerhessük.

A jövő termés biztosítására három irányban kell tevékenységet kifejtenünk; nevezetesen talajunkat meg kell művelnünk a lehet legjobban, termőképességét fokozandó el kell látunk elegendő trágyával, végül a lehető leg tisztább, legjobb minőségű vetőmagot kell alkalmaznunk.

A szántást illetőleg a következők jegyzendők meg: Ha a buzának repceze, zabos bükköny vagy más korán lekerülő növény volt az előveteménye, annak tarlója mihamarább akképen feltörendő, hogy a gyommagvak ilyen módon a talajba kerülván, mihamarabb kicsirázzanak. A sekély feltörést egy mély keverő szántás kövesse, miáltal nemcsak a talaj porhanyittatik, de a kikelt gyomok is elpusztulnak. Végül a vetést megelőzőleg egy héttel közp-mély vetőszántás adandó a talajnak,

A talajnak ily módoni megművelése mellett a trágyázás igen fontos kérdés. Nyáron istálló-trágyát alkalmazni nem szokásos, de közvetlen buza alá nem is czélszerű, mert magas légeny tartalmánál fogva a buza megdőlésére vezet; ezért szokásos mindenkor az elővetemény pl. zabos bükköny alá trágyázni. Az újabb kísérletek azonban határozottan azt bizonyítják, hogy olyan talajokon is, a melyeken az elővetemény alá trágyázva volt, a szuperfoszfát lényegesen fokozza a termést. Bizonyos, hogy egy métermázha szuperfoszfát legalább ugyanolyan mennyiségű terméstöbbletet ad, de az eseteknek legalább fele részében 1-ször. sőt többször olyan súlyu terméstöbbletet. Fontos momentum ez ma, amikor a szuperfoszfát igen olcsó 3 1/2 forint métermázsként, ellenben a buza igen drága. Az alkalmazott szuperfoszfát ára legalább háromszorosan térül meg a mai árviszonyok mellett. Kat. holdanként 1—1 1/2 métermázsa szuperfoszfátot alkalmazhatunk és pedig a vetőszántás előtt szórván azt el.

Kiváló gondot kell azután fordítanunk a mag jóságára, csiraképességére és tisztaságára. Oly vidékeken, hol kevés a csapadék, legjobban ajánlható a tiszavidéki, a bánági buza vetőmagul; ellenben csapadékdus vidékeken nagyobb hozamot érhetünk el a piros magu német buzával. Köztudomásu dolog, hogy a magváltoztatás is kedvező befolyással van a termés eredményére, miért is ne mulasszuk el időközönként magot cserélni. A páczolás is fontos dolog, a melynek gyakorlatában a magyar gazdaközönség immár eléggé benne van.

Ezek volnának szem előtt tartandók most az őszi vetés megkezdése előtt. A már kikelt buza további ápolásáról más alkalommal.

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897 augusztus 18-án.

Magyar aranyjárdék 4%	122.50
Magyar koronajárdék	100.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	122.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.75
Magyar keleti vasuti államkötvény 1878-ból	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.—
Íalmé ési jog megváltási kötvény	100.75
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyeresemény sorsjegy-kölcsön	154.—
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy-kölcsön	141.—
Osztrák járdék papirban	102.—
Osztrák járdék ezüstben	102.—

Osztrák járdék aranyban	123.25
Osztrák korona járdék	101.25
1860. osztrák államsorsjegyek	146.—
Osztrák magyar bankrészevény	955.—
Magyar hitelbank részevény	398.25
Osztrák hitelintézeti részevény	366.10
Páris vista	348.75
20 márkás arany	972.—
Német birod. lmi márka	58.75
London vista	119.60
Páris vista	475.—
20 márkás arany	11.73

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Bérlet 108-ik szám. Bérlet 108-ik szám.

Páros. Páros.
az arad-nagyváradl szintársulat által.

Nagyvárad, 1897. évi augusztus 19-én,
A budapesti népszínház fényes díszleteivel.

Virág-csata.
Nagy Operette.

Kezdeté fél 8, vége 10 óraker.

Holnap pénteken,
Két előadás.
Délután fél 4 óraker, félhelyárákkal:

A notredamei harangozó.
Dráma.

Este fél 8 óraker rendes helyárákkal:
Virág-csata.
Operette 3 felvonásban.

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

Katona-zene
SCHÜCH JÓZSEF
kerthelyiségében.

Tisztelettel tudatom a mélyen tisztelt közönséggel, hogy

ma csütörtökön este 8 órától
a 37-ik gy. e. zenekara

válogatott műsorral
Kert-utczai helyiségemben

zene-estélyt
rendez.

A nagy érd. közönség számos látogatását kérve maradtam

tisztelettel
Schüch József,
bérllő.

Saját termésü édes
csemege szőlő
Madelaine

Angevine
kapható

Janky Antalnál
Nagyváradon. 234-9-10
Egy kiló 35 kr.

Nagy szőnyegek
rendkívül
olcsón.

Augusztus 31-ig.

Nagy szőnyegek
rendkívül
olcsón.

Alanti leszállított árjegyzék csakis
augusztus hó 31-ig érvényes és kizárólag
készpénzfizetés mellett értendő, minden
takarékos háziasszony győződjék meg egy
próbavásárlás által.

Tisztelettel

FLEGMAN ÁRMIN

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

224-12-50

Augusztus 31-ig.

Augusztus 31-ig.

Gyönyörű szövetek már ősziruhának is jó	22	kr.
Fekete valódi Ternó — — —	48	kr.
Fekete valódi selyembrocatok — —	1.25	kr.
Lüszterek szines és fekete — —	39	kr.
Valódi hazai vászon 1 vég 30 rőf —	6.25	kr.
Creas vászon 1 vég 30 rőf — —	4.40	kr.
Balerina vászon 1 vég — — —	2.90	kr.
Gallér volt 5, 8, 10 frt most — —	1.50	kr.
Kabát volt 20, 25, 28 frt most —	5—	kr.
Karmantyu volt 4, 5, 6 frt most —	1.35	kr.
1 női ing, 1 női szoknya, 1 női nadrág	3.50	kr.
12 drb szép finom zsebkendő — —	1.80	kr.
1 drb finom ernyő — — —	2.25	kr.

Nagy szőnyegek
rendkívül
olcsón.

Bársonyok, Plúsek, Satinok, Diszek, Gombok stb.

minden áron.

Nagy szőnyegek
rendkívül
olcsón.